

Bilaga avseende kvalitetsarbetet för förskoleverksamheten i Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning

Kvalitetsarbetets innehåll

Underlag och källor

Förvaltningens redovisning grundar sig på flera olika uppföljningsinstrument för att skapa en samlad bild av måluppfyllelsen. Verksamheternas egna ILS redovisningar (såsom VP & tertialrapporter) och kvalitetsbeskrivningar tillsammans med brukarenkäter, medarbetarenkäter och den indikator som tagits fram genom ett självvärderingsinstrument ger tillsammans information om hur målen uppfylls. Inkomna synpunkter och klagomål är viktiga i sammanhanget för att identifiera eventuella brister, men kan även genom beröm styrka goda arbetssätt. Därtill kommer Miljöförvaltningens och Arbetsmiljöverkets inspektioner som hjälper till att beskriva verksamheternas förutsättningar. Staden har vid förvaltningens avdelning för förskoleverksamhet genomfört en revision avseende ledning och styrning, vilken bekräftade systematiken i enlighet med ILS intentioner.

En av förskoleenheterna deltog i kvalitetsutmärkelsen 2011 och har genom sitt arbete och den återkoppling de fått också lyft såväl styrkor som förbättringsområden vilka går att applicera inom hela verksamhetsområdet. Skolinspektionens kommunbeslut identifierar ett antal förbättringsområden. I övrigt förs diskussioner i förskolechefsledningen två gånger per månad. Återkommande avstämningar mellan avdelningschef och förskolechef ca var tredje vecka, vid förvaltningsledningens verksamhetsbesök (ILS uppföljning) en gång per år samt månadsvisa avstämningar med ekonomiavdelningens controller.

Övergripande bild av måluppfyllelsen

Utveckling och lärande

En gemensam framgångsfaktor som enheterna själva beskriver är att pedagogerna på ett medvetet sätt fångar upp barnens intressen och nyfikenhet genom att skapa spännande, utmanande och lärande miljöer. Den pedagogiska dokumentationen är ett viktigt verktyg för att fånga upp och synliggöra barns lärande. Barnen delas ofta in i mindre projektinriktade grupper. Den utbildning i praktisk IT och mediekompetens (PIM) som påbörjats inom fyra resultatenheter har bidragit till att ny teknik förts in i arbetet med barnen.

2(7)

Förskolorna i Hässelby Vällingby har på ett framgångsrikt sätt utvecklat barnens förståelse om ett ekologiskt hållbart samhälle där man är aktsam om djur och natur. Förutom att arbetet är implementerat i barnens vardag genom att de får vara med och sopsortera deltog samtliga förskolor i "Håll Sverige rent" kampanjen. Detta resulterade i att stadsdelen tog hem årets Skräpplockarpokal för andra året i rad. Övriga aktiviteter som pågår inom området är arbetet med "Grön flagg" och kravcertifierat kök.

Språkutvecklingen är även det ett område där stadsdelens förskolor kommit långt. Fortbildning pågår hela tiden i de olika språkanalysmodellerna. Den ökade andelen barn med annat modersmål än svenska har bidragit till att förskolorna blivit bättre på att ta vara på de olika språkkunskaper som finns hos befintliga pedagoger. Användandet av många språk har visat sig gynna barnens flerspråkighetsutveckling så att de vill och vågar använda sitt hemspråk. Miljöer såväl ute som inne som inspirerar till kommunikation och samspel som har bidragit till ett ökat ordförråd hos barnen. Fler förskolor än tidigare beskriver hur barnen är delaktiga i reflektioner med pedagogerna. Förskolorna samarbetar med stadsdelens bibliotek, vilket gynnat barns olika sätt att uttrycka sig som till exempel i form av sång, rim och ramsor och drama. För att följa forskningen finns pedagoger representerade i de stadsövergripande språknätverken i samarbete med språkforskningsinstitutet.

När det gäller barnens intresse att utforska och upptäcka matematik har stadsdelens förskolor haft ett gemensamt åtagande om barnens förmåga att upptäcka och använda matematik i meningsfulla sammanhang. Barnen prövar matematiska begrepp i större utsträckning än tidigare. Till stor del beskrivs hur matematiska begrepp integreras i vardagen men förskolorna har här kommit olika långt.

Naturvetenskap och teknik är ett gemensamt utvecklingsområde där initiativ tagits till gemensamma satsningar i hela stadsdelen.

Indikatorn som förskolorna tar fram utifrån självvärderingsmaterialet har ökat från 3,3 till 3,5 när det gäller barns utveckling och lärande.

Normer och värden

Förskolornas beskrivningar ger generellt en bild av att förskolan utgör en viktig arena som mötesplats där demokratiska värden grundläggs hos barnen. Pedagogerna ser vikten av att närvara i barnens samvaro och lek för att vägleda och på ett tidigt stadium undvika utanförskap.

Samtliga förskoleenheter har arbetat med att göra såväl barn som föräldrar mer delaktiga i framtagande av likabehandlingsplanerna, vilka även fungerar som planer mot kränkande behandling. Planerna kan konkretiseras och levandegöras än mer genom att brytas ner så att de anpassas till varje förskoleadress. Detta arbete är bara påbörjat.

Genus och jämställdhet är ett pågående utvecklingsområde i form av ett forskningsprojekt i samarbete med Södertörns högskola. Projektet är inne på sin tredje

3(7)

och sista termin. Pedagogerna ökar successivt sin medvetenhet om det egna förhållningssättet och hur det påverkar barnen.

Barns inflytande

De pedagogiska miljöerna är formade så att barnen kan göra egna val när det gäller material och aktiviteter. Barnintervjuer och den pedagogiska dokumentationen används som redskap för att fånga barnens intressen. Det finns en förståelse för hur det egna förhållningssättet påverkar barnens möjligheter till inflytande. Förskolornas utvärderingar ger en bild av att pojkar och flickor har lika stort inflytande över verksamhetens innehåll.

Förskola och hem

Föräldrar bjuds in att delta i verksamheten i större utsträckning än tidigare. Den föräldraaktiva inskolningen, som används av samtliga, där föräldrarna är delaktiga i alla moment bidrar till förståelse för förskolans uppdrag. Föräldrarnas deltagande i samband med starten på förskolan har visat sig skapa förutsättningar för fortsatt delaktighet och inflytande. Utvecklingssamtal erbjuds minst en gång per år. Medvetenheten om vikten av och arbetssättet kring samverkan med föräldrar har utvecklats.

Diskussioner kring verksamhetens innehåll sker på olika nivåer i organisationen, från den egna avdelningen på förskolan till förvaltningsnivå, för att göra föräldrarna än mer delaktiga.

Resultatet från brukarundersökningen har ökat något från året innan och ligger på 71 % jämfört med tidigare 70 %. Fortfarande finns utrymme för förbättringar när det gäller att kommunicera och tydliggöra förskolans uppdrag. Nya former för föräldrasamverkan behöver tas fram då det ibland kan vara alltför få som kommer till traditionella informationsmöten.

Samverkan med förskoleklassen, skolan och fritidshemmet

Fler överlämningssamtal och besök än tidigare genomförs. Ett gemensamt policydokument för rutiner i samband med övergången från förskola till förskoleklass, skola och fritidshem har tagits fram av förskolechefer och rektorer. Dokumentet har även presenterats för de fristående förskolorna i stadsdelen. En föräldraenkät har gemensamt med skolan tagits fram för att få en bild av hur föräldrar upplever övergången från förskola till skola. Denna delas ut av skolan en tid efter att barnet börjat. Vid möten mellan förskolechefer och rektorer, samt grundskolechef och avdelningschef från förskoleverksamheten, utvärderas och uppdateras dokumenten en gång per år. Extra stor vikt läggs vid överförandet av barn med behov av särskilt stöd. För dessa barn startar förberedelserna redan höstterminen före planerad skolstart och policydokumentet beskriver tydligt ansvarsfördelningen. Inom vissa geografiska områden har goda kontakter etablerats mellan förskolans och skolans pedagoger kring överlämningsförfarandet. Samverkan bygger dock alltför mycket på enskilda medarbetares engagemang och kan bli bättre på flera håll.

Analys

Som underlag till den samlade analysen ligger de underlag som tidigare redovisats. De bedömningsgrunder som enheterna främst utgår ifrån är självvärderingsmaterialet som resulterar i en indikator, medarbetarenkät, brukarenkät samt egna barnintervjuer. Föräldrars synpunkter och klagomål ger viktig information om verksamhetens utförande. Förskolecheferna använder sig även av sin egen rapport ”det kommunikativa ledarskapet”.

Genomförda brukarundersökningar och medarbetarenkäter visar att det är stora skillnader mellan de olika förskolorna. Resultaten skiljer sig i några fall avsevärt även mellan adresserna inom samma enhet. Ett exempel på detta är att NFI (nöjd föräldraindex) inom samma enhet varierar från 90 till 33 procent. Liknande skillnader går att utläsa i medarbetarenkäten, men det är inte samma förskolor som får ett lägre resultat i de båda undersökningarna. Förskolecheferna har tagit fram handlingsplaner utifrån dessa resultat vilka kommer att kommuniceras med förvaltningsledningen i syfte att ta fram gemensamma strategier och framgångsfaktorer.

Identifierade utvecklingsområden utgör underlag för gemensamma kompetensutvecklingssatsningar. På stadsdelsnivå finns flera pedagogiska nätverk, vilka utgör en arena för erfarenhetsutbyte och kompetensutveckling. Arbetet med implementering av den reviderade läroplanen har involverat samtliga medarbetar genom olika aktiviteter i form av seminarier och föreläsningar såväl externt i samarbete med universitet och högskolor som internt inom stadsdelen.

Förutsättningar

Förskolorna i Hässelby Vällingby, totalt 50 adresser, är indelade i tio resultatenheter. Under två av enheterna organiseras därutöver öppna förskolor i samverkan med socialtjänsten varför de benämns som familjecenter. En adress med allmän förskola tillhör en av enheterna.

Inom stadsdelen finns tre stadsdelsövergripande specialgrupper för barn i behov av särskilt stöd varav en för barn med allergi och infektionskänslighet, en för barn med autism samt en grupp för barn med fysiska funktionshinder. Dessa grupper är fördelade på tre olika enheter.

En enhet har en finsktalande avdelning vilken efterfrågas även från familjer boende i andra stadsdelar.

Vid en av förskoleenheterna i Hässelby Gård provas sedan hösten 2009 flexibelt öppethållande, på kvällar och helger, för familjer som är i behov av barnomsorg på obekväm arbetstid.

Samtliga förskolechefer har format en ledningsorganisation för sin enhet där det ingår biträdande förskolechef, pedagogisk ledare och samordnare eller avdelningsansvariga. Verksamhetens behov och förutsättningar ligger till grund för att enheternas ledningsgrupper kan variera. Det finns ledningsgrupper med mer än en pedagogisk

5(7)

ledare där behovet av ökad pedagogisk kompetens identifierats, till exempel på grund av enhetens storlek.

Förskoleverksamhetens resultatenheter tillhör stadsdelens avdelning för förskoleverksamhet som leds av en avdelningschef. Förskolecheferna tillsammans med avdelningschefen utgör förskolans ledningsgrupp. Inom avdelningen finns utvecklingssekreterare, kö- och placeringsfunktion, byråassistent samt specialpedagoger. Förskolecheferna träffas ungefär var 14:e dag under ledning av avdelningschef. Därutöver ingår en förskolechef i avdelningens samverkansgrupp med uppdrag om en termin i taget.

Det finns även två centralt placerade specialpedagoger som arbetar på uppdrag av förskolechef med konsultation och handledning till arbetslagen utifrån ett specialpedagogiskt perspektiv.

Hässelby Vällingby är en expanderande stadsdel befolkningsmässigt vilket gör att barnantalet varierar under året beroende på efterfrågan. I vissa geografiska områden ser vi en större rörlighet än tidigare på grund av att familjer flyttar in och ut. Antalet barn med annat modersmål än svenska som är placerade i de kommunala förskolorna har ökat från 53 % till 57 % jämfört med året innan. Samtidigt är det stora skillnader mellan de geografiska områdena inom stadsdelen. En särskild språkpeng utgår för barn med annat modersmål än svenska.

Det pågår flera nybyggnads- och utbyggnadsprojekt men det finns även många äldre förskolor i behov av upprustning. Bland annat har tre större köksupprustningar genomförts under året vilket påverkat verksamheternas vardag under renoveringsfasen. Prioriteringarna för vad som åtgärdats har främst utgått från de inspektioner som genomförts av Arbetsmiljöverket och Miljöförvaltningen.

Under året har fyra nya förskolechefer rekryterats på grund av pensionsavgångar. Samtliga har antagits till den statliga rektorsutbildningen. Detta är helt i linje med de förtydligade behörighetskraven som kom i samband med den nya skollagen och den förtydligade läroplanen.

Utmaningen att öka andelen förskollärare kvarstår. Såväl utbyggnaden som andelen pensionsavgångar gör att årsmålet inte uppnåtts. Det är stora variationer mellan de olika förskoleadresserna och andelen förskollärare varierar från 1 % till 75%. Drygt tjugo barnskötare vidareutbildas till förskollärare och beräknas bli klara under våren 2012. Därtill kommer lika många som går den reguljära förskollärarytbildningen och genomför sin verksamhetsförlagda (VFU) del av utbildningen på någon av stadsdelens förskolor.

Utvecklingsområden inom nämnd och förslag till kommunfullmäktige

Revisionskontorets granskning visar att nämndens styrning sker på ett systematiskt sätt i enlighet med ILS intentioner. Enheternas verksamhetsplaner med åtagande och arbetssätt knyter an till kommunfullmäktiges och nämndens egna mål för verksamheten. Däremot lyfts

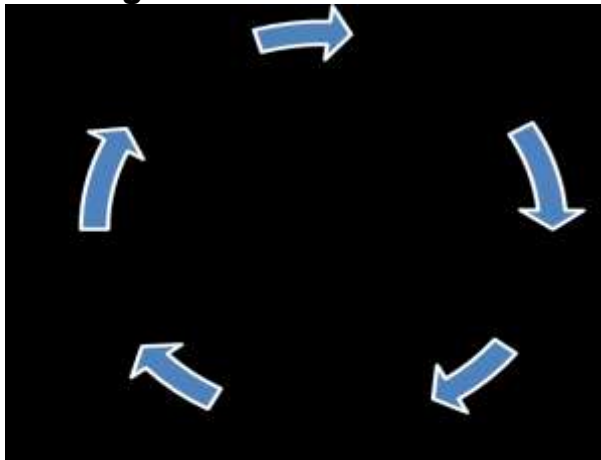

6(7)

vikten av att samtliga enheter också gör sin verksamhetsuppföljning i ILS-webben i samband med tertialrapporterna. För att tydliggöra och implementera detta arbetssätt är fortsatta resultatdialoger inplanerade i samband med framtagande av verksamhetsplaner och tertialrapporter.

Stadsövergripande satsningar krävs för att öka andelen förskollärare. Resultatdialoger över stadsdelsgränserna är ett annat medel som bidrar till ökat erfarenhetsutbyte kring kvalitetsarbete och verksamhetsutveckling.

Kvalitetsarbetets genomförande

Arbetsformer

Samtliga förskolor har deltagit i stadens satsning på "lokalt kvalitetsarbete" i syfte att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet på enhetsnivå. Förskoleledningen, dvs förskolechefer och avdelningschef, har fattat beslut om ett fördjupat fortsatt kvalitetsarbete i samarbete med Utbildningsförvaltningen med fokus på mål- och resultatstyrning. Här involveras samtliga medarbetare inom förskolans område. Självvärderingsinstrumentet är ett verktyg som genomsyrar diskussioner kring verksamhetens kvalitet ända ner på avdelningsnivå. Resultat från medarbetarenkäter presenteras, diskuteras och arbetas med på bland annat arbetsplatsträffar för att identifiera framgångsfaktorer. Brukarenkäterna presenteras och diskuteras vid föräldramöten, föräldraråd och stadsdelens förskoleråd för att få en tydligare bild av innebörden i föräldrarnas svar.

För att öka medarbetarnas delaktighet i kvalitets- och utvecklingsarbetet ingår tre förskoleenheter i projektet "Verksamhet och hälsa".

Förskoleverksamheternas pedagogiska idé organiseras utifrån det pedagogiska utvecklingsarbetet som går under namnet "Förskola på 2000-talet" vilket är förvaltningens samlade grepp för gemensamma satsningar såsom stadsdelsövergripande nätverk och kompetens utvecklingssatsningar för förskollärare och barnskötare.

7(7)

För att få med såväl arbetslag som förskolor och enheter i hela processen och det systematiska kvalitetsarbetet utses arbetsgrupper med representation från alla nivåer inför gemensamma projekt och utvecklingssatsningar. Pedagogiskt forum med representation från samtliga enheters ledningsorganisationer, nätverksledare och avdelningschef utgör styrgrupp för hela det pedagogiska utvecklingsarbetet i stadsdelen.

Fortsatt satsning planeras på utbildning i pedagogisk dokumentation för att utveckla pedagogernas förmåga att reflektera kring barns lärande och utveckling. Förvaltningens förskolor ingår i stadens satsning på praktisk IT och mediekompetens (PIM) där samtliga medarbetare ska vara involverade till 2014. Förutom att verktyget används i vardagen så bidrar det också till att utveckla den pedagogiska dokumentationen, vilket redan syns hos de förskolor som ingår i projektet.

Resultatdialoger förs på stadsdelsnivå utifrån enheternas kvalitetsdokument för gemensamma diskussioner kring det systematiska kvalitetsarbetet och erfarenhetsutbyte kring uppnådda mål. Dialogerna förbereds med gemensamma frågeställningar och förskolecheferna har med sig flera personer från sin ledningsorganisation. Förvaltningsledningen har tagit fram en gemensam strategi för ledning och styrning avseende samtliga verksamheter inom förvaltningen.

Piloter har utbildats via förskolelyftet för att stödja och vara drivande i det fortsatta implementeringsarbetet utifrån läroplanens förtydligade uppdrag.

Inom förvaltningen finns en gemensam ledarskapspolicy och en gemensam medarbetarpolicy för samtliga verksamheter inom stadsdelen.

Prioriterade utvecklingsområden 2012

- PIM – utbildningen i praktisk IT och mediekompetens utökas med fler enheter
 - Spridning av de lärdomar som kommit fram via forskningscirkeln kring genus och jämställdhet
 - Utveckling av de stadsdelsövergripande pedagogiska nätverken/styrgrupp tillsatt
 - Utbildning i NTA – natur och teknik för alla (samarbete med 4 andra stadsdelar)
 - Fördjupat kvalitetsarbete utifrån mål och resultatstyrning i samarbete med utbildningsförvaltningen
 - Planerade heldagar med förskolechefgruppen inför inplanerade verksamhetsuppföljningar (T1, T2, VB)
 - Öka andelen förskollärare
-